

DET KONGELIGE
BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Rundskriv

Barne-, ungdoms- og familieetaten
Meklerne

Nr.
Q-02/2008

Vår ref
200800085-/LSKS

Dato
14.3.2008

Forskrift om mekling etter ekteskapsloven og barneloven

I dette rundskrivet gir Barne- og likestillingsdepartementet retningslinjer for anvendelse av forskrift 18. desember 2006 nr. 1478 om mekling etter ekteskapsloven og barneloven. Rundskrivet erstatter rundskriv Q-16/2004.

Fra 1. januar 2008 har Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat) overtatt fylkesmannens ansvar etter meklingsforskriften. Forskriften er endret i tråd med dette. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) avgjør om de enkelte oppgaver skal ivaretas av direktoratet eller av Bufetats regionkontorer.

I tillegg er det enkelte språklige endringer og oppdateringer som følge av ny tvistelov. Materielle endringer og presiseringer utover dette er skrevet i kursiv.

Formålet med meklingen går fram av § 26 i lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap (ekteskapsloven) og § 52 i lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barneloven). Formålet er å få foreldrene til å komme fram til en avtale om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samværsrett. Under meklingen skal det legges vekt på hva som vil være den beste ordningen for barnet eller barna.

Selv om formålet med meklingen er å komme fram til en avtale, må foreldrene møte til mekling selv om de er enige. De kan ikke avtale at det ikke skal mekles.

Det følger av ekteskapsloven § 26 at foreldre med felles barn under 16 år skal møte til mekling før sak om separasjon (§ 20) eller skilsmisse på grunnlag av samlivsbrudd (§ 22) kan bringes inn for fylkesmann eller domstol. Det skal ikke mekles når det kreves skilsmisse etter § 21, uavhengig av om det er født barn i separasjonstiden. Det er ikke nødvendig å møte til mekling når det kreves skilsmisse på grunn av overgrep. Det samme gjelder hvis ekteskapet

oppløses fordi det er inngått mellom nære slektninger, på grunn av bigami eller når vergen reiser oppløsnings sak.

Barneloven § 51 tredje ledd fastsetter at samboere med felles barn under 16 år skal møte til mekling ved samlivsbrudd. Bestemmelsen er ny fra 1. januar 2007 og innebærer at samboere på lik linje med gifte må mekle ved samlivsbrudd. Lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd (barnetrygdloven) § 9 femte ledd fastsetter at for at utvidet barnetrygd (barnetrygd for et barn mer enn det faktiske barnetall) skal kunne tilstås etter samlivsbrudd mellom samboere med felles barn under 16 år, må det legges fram meklingsattest. Forarbeider til endringene er Ot.prp. nr. 11 (2005-2006), jf. Ot.prp. nr. 103 (2004-2005) og Innst. O. nr. 35 (2005-2006).

Det følger av barneloven § 51 første ledd at foreldre med felles barn under 16 år må møte til mekling før det blir reist sak om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast eller om samvær. Det skal mekles uavhengig av foreldrenes sivilstand. Foreldrene kan ha vært gift tidligere, de kan ha vært samboere, eller de har aldri bodd sammen. Dersom foreldrene ønsker å reise sak, må de møte til mekling først. Domstolen vil avvise en stevning som gjelder foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast og samvær dersom det ikke foreligger en gyldig meklingsattest.

Retten kan ta midlertidig avgjørelse etter barneloven § 60 om hvem av foreldrene som skal ha foreldreansvaret, om hvem barnet skal bo fast hos og om samværsrett. Etter barneloven § 60 første ledd siste punktum kan retten ta midlertidig avgjørelse før saken er reist dersom særlige grunner taler for det. I disse tilfellene er det ikke nødvendig å mekle før den midlertidige avgjørelsen, men det må mekles før søksmål blir tatt ut, jf. barneloven § 60 tredje ledd.

For at retten skal kunne behandle en stevning, må det ha vært meklet. Det er lagt til rette for at partene skal kunne reise sak for retten uten å bruke advokat. Mekler kan ikke kreve at mekling med hjemmel i barneloven § 51 første ledd skal begjæres gjennom advokat. Mekler skal likevel avvise saken dersom det er klart at parten ikke vil reise sak, men bare hevder det for å få tilbud om mekling.

Det følger av barneloven § 55 at når begge foreldrene ber om det, kan fylkesmannen fastsette at en skriftlig avtale om foreldreansvar, bosted og samvær skal kunne tvangsfullbyrdes etter reglene i barneloven § 65. Vilkåret er at avtalen først og fremst retter seg etter det som er best for barnet. Ved behov bør sakkyndige, barneverntjenesten eller sosialtjenesten uttale seg før fylkesmannen avgjør spørsmålet. Foreldrene må legge fram gyldig meklingsattest før fylkesmannen kan behandle saken.

Barneloven § 61 første ledd nr. 2 gir retten anledning til å vise foreldrene tilbake til mekling. Meklingen vil i slike tilfeller være underlagt samme bestemmelser som øvrige meklinger etter barneloven og ekteskapsloven. Det følger av Ot.prp. nr. 29 (2002-2003) Om lov om endringer i barneloven mv. at det i disse sakene i utgangspunktet er mekler som må vurdere hvor mye tid som skal brukes til meklingen. Mekler skal straks sende saken tilbake til retten hvis han finner at foreldrene ikke kan bli enige. Det kan imidlertid være naturlig at dommeren har en viss kontroll med hensiktsmessigheten av tiltaket og framdriften gjennom rapporteringsrutiner og frister. Det bør ikke brukes tid på forgjeves mekling, da dette unødig kan forsinke sakens framdrift og er ressurskrevende mht. penger og tid.

Det er en times obligatorisk mekling. Det skal dermed skrives ut meklingsattest etter en time. Dersom foreldrene ikke er enige, skal de oppfordres til å mekle i inntil tre timer til. De kan få tilbud om mekling i ytterligere tre timer dersom meklerin mener at dette kan føre til at foreldrene kan komme fram til en avtale.

Departementet har ved forskrift gitt nærmere regler om hvem som kan foreta mekling, om godkjenning av meklere, plikten til å møte til mekling, vilkårene for å utstede meklingsattest, om meklingsens innhold og om innkallingen og fremgangsmåten. De enkelte paragrafene i forskriften er gjengitt og kommentert nedenfor.

§ 1 Meklingens innhold

I første meklingstime skal mekler gjøre foreldrene kjent med meklingsordningen og målet med meklingen. Målet med meklingen er at foreldrene kommer fram til en skriftlig avtale, og mekler skal hjelpe foreldrene med dette.

Mekler skal gi foreldrene informasjon om aktuelle regler i barneloven og annet regelverk som gjelder barn og foreldre, når foreldrene ikke bor sammen.

Dersom foreldrene ikke har kommet fram til avtale etter første meklingstime, skal mekler oppfordre dem til å ta imot tilbud om mekling i tre timer til. Foreldrene bør samtidig informeres om at mekler etter en konkret vurdering kan tilby ytterligere tre timer mekling.

I saker der foreldrene ikke blir enige gjennom mekling, bør mekler ta opp spørsmålet om hvordan foreldrene skal forholde seg videre og drøfte hvilke alternativer de har for å komme fram til en løsning.

Avtalen som foreldrene inngår under meklingen er ikke gjenstand for tvangsfullbyrding, jf. barneloven § 65. Mekler er ikke ansvarlig for avtalens innhold.

Meklingens formål er å få foreldrene til å bli enige om en avtale mht. barna. Dette følger av ekteskapsloven § 26, barneloven § 52 og forskriften § 1.

Innholdet i meklingen er det samme når det gjelder mekling ved separasjon/samlivsbrudd og mekling før det reises sak for retten. Det er likevel verdt å merke seg at meklinger i sistnevnte tilfeller ofte vil gjelde en langvarig og fastlåst konflikt mellom to foreldre. Det kan kreve en annen metodisk tilnærming enn i de tradisjonelle meklingssakene etter ekteskapsloven og i meklingene etter brudd mellom samboere.

Mekler skal hjelpe partene til å komme fram til en avtale. At partene kan enes om en skriftlig avtale mht. hvor barnet skal bo fast, foreldreansvar og samværsrett er et mål for meklingen, men ikke noe vilkår for å kunne kreve meklingsattest.

Mekleren har taushetsplikt om det han eller hun får kjennskap til i sammenheng med meklingen, jf. ekteskapsloven § 26 fjerde ledd. Mekleren utfører arbeid for et forvaltningsorgan, og har dessuten taushetsplikt etter reglene i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) §§ 13 flg. Forvaltningslovens regler gjelder så langt de passer for meklere. Foruten de alminnelige regler om saksbehandling, er særlig kapittel 2 om habilitet av betydning for meklere. Det følger av lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven) § 22-5 og lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) § 119 at retten ikke må ta imot forklaring av bl.a. meklere i ekteskapsaker om noe som er betrodd dem i deres stilling, uten samtykke fra den som har krav på hemmelighet. Reglene om at meklere er utelukket fra å forklare seg uten samtykke, må også gjelde for saker som behandles av fylkesmannen etter barneloven

§ 55. Dette medfører at meklere ikke kan brukes som sakkyndige eller informanter i en ekteskaps sak eller barnefordelingssak, såfremt ikke begge parter samtykker til det.

Etter ekteskapsloven § 26a og barneloven § 50 har meklere opplysningsplikt til barneverntjenesten når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, eller når et barn har vist vedvarende atferdsvansker. I disse tilfellene skal meklere gi opplysninger til barneverntjenesten av eget tiltak, uten hinder av taushetsplikten. Meklere plikter også å gi slike opplysninger etter pålegg fra de organer som er ansvarlige for gjennomføringen av barnevernloven. Opplysningsplikt følger også av lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven) og lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester (barnevernloven) § 6-4.

Mekler bør innlede første meklingstime med å kontrollere oppgitte personopplysninger og eventuelt supplere og korrigere disse. Foreldrene skal informeres om meklingsordningen og formålet med meklingen, herunder at første time er obligatorisk og at ytterligere mekling er frivillig for foreldrene. Det bør gis informasjon om protokollføring, taushetsplikt og at det ikke føres journal fra meklinger. Foreldrene skal også ha informasjon om utstedelse av meklingsattest og hva den skal eller kan brukes til.

Mekler bør deretter søke å kartlegge foreldrenes ståsted slik at innholdet i meklingstimen best mulig kan tilpasses foreldrenes behov.

Mekler skal kunne bidra til at foreldrene, på egen hånd eller i løpet av meklingen, skal ha det nødvendige grunnlaget for å komme fram til en avtale.

Dette innebærer at mekler må kunne gi foreldrene informasjon om de viktigste reglene i barneloven som gjelder barn og foreldre når foreldrene ikke bor sammen, herunder muligheten til å avtale delt bosted.

Mekler skal orientere partene om de viktigste økonomiske konsekvenser som avtalen vil medføre, som f.eks. bidragsplikt. Partene skal også gjøres oppmerksomme på f.eks. at samværets omfang har betydning for fastsettelsen av barnebidragets størrelse, og at det kan ha betydning for den enes status som enslig forsørger etter trygderegler, skatteregler mv. Andre forhold som følger av ekteskapets opphør, som fordeling av aktiva eller gjeld, boligspørsmål mv., omfattes ikke av meklingen. Mekler bør henvise partene til rette instans. I tillegg til å henvise til for eksempel NAV lokalt, sosialtjenesten, advokat, bør mekleren kunne gi informasjon om aktuelle tema i form av brosjyrer. Barne- og likestillingsdepartementet har utgitt brosjyrene "Separasjon og skilsmisse" (Q-0794), "Det økonomiske forholdet mellom ektefeller" (Q-0796), "Foreldreansvar og samværsrett" (Q-0580) og "Mekling for foreldre" (Q-0795). Brosjyren "Hva med min mening da?" (Q-1070) gir informasjon til barn om deres rett til å bli hørt, mens brosjyren "Barn og samlivsbrudd" (Q-1069) retter seg mot foreldre og informerer blant annet om deres plikt til å gi barn mulighet til å uttale seg. Brosjyrene er tilgjengelig på www.regjeringen.no.

Mekler bør videre ta opp problemstillinger som kan komme opp og bidra med kunnskap om barn og foreldres reaksjoner i forbindelse med samlivsbrudd og når foreldre ikke bor sammen.

Dersom foreldrene på forhånd har kommet fram til en rimelig avtale, skal denne ikke gjøres til gjenstand for mekling. Avtalen skal likevel gjennomgås i meklingstimen og mekler kan gi råd om avtalen.

Mekler bør foreslå alternative løsninger i meklinger når det er aktuelt.

Dersom foreldrene ikke har kommet fram til avtale etter første meklingstime, skal mekler oppfordre dem til å ta imot tilbud om mekling i tre timer til. Samtidig bør de informeres om at mekler etter en konkret vurdering kan tilby ytterligere tre timer mekling. Til sammen kan altså hvert foreldrepar mekle i maksimalt sju timer.

Foreldrene får tilbud om mekling i *inntil* tre timer til. Selv om de ønsker å mekle videre, behøver de ikke å bruke alle tre timene. Det samme gjelder de som får tilbud om de tre siste timene.

Når foreldrene har meklet i fire timer totalt, skal mekler foreta en skjønnsmessig vurdering av muligheten for å komme fram til en løsning dersom de får tilbud om ytterligere inntil tre timer med mekling. Det er ingen automatikk i tildelingen av de siste tre timene. Det er opp til mekler å vurdere om paret skal få dette tilbudet.

Mekleren og partene avgjør om det er mest hensiktsmessig at meklingen foregår i én eller flere klokketimer per møte, så lenge den samlede tidsbruk ikke overstiger sju timer. Dette er et metodespørsmål som hver enkelt mekler må avgjøre ut fra en meklingsfaglig vurdering.

Det er anledning til å benytte meklingstimene over en viss tidsperiode, for eksempel når mekler mener partene har behov for å utprøve midlertidige avtaler. Normalt bør meklingen være avsluttet innen seks måneder. Den skal være avsluttet innen ett år.

Foreldrene må gis en viss tid til å vurdere om de vil ta mot tilbud om videre mekling. Dette gjelder både etter første time og etter fjerde time. Fristen til å ta mot tilbudet bør settes til fire uker.

Mekling utover den første timen forutsetter at begge foreldrene tar mot tilbudet. Den ene av foreldrene kan ikke mekle videre alene.

Det kan oppstå tilfeller der kun den ene av foreldrene har møtt til første time og fått attest, men der den andre likevel ønsker å mekle. Dersom også den som allerede har attest ønsker å møte, kan de mekle sammen fra time to og utover. Forelder nummer to får da attest etter andre time (første felles time). Foreldrene må si fra innen fire uker dersom de ønsker å mekle videre. Dersom den av foreldrene som allerede har attest ikke ønsker å mekle videre, må den andre begjære ny mekling dersom vedkommende ønsker attest, se merknaden til § 11.

Hvis foreldrene ikke blir enige gjennom meklingen, bør mekler ta opp spørsmålet om hvordan foreldrene skal forholde seg videre og drøfte hvilke alternativer de har for å komme fram til en løsning. Dette vil for noen være domstolsbehandling, og da bør mekler informere om hvordan man går fram osv.

I enkelte tilfeller kan en part ønske å bringe saken inn for domstolen hurtigst mulig. Den frivillige meklingen er tenkt som et alternativ til domstolsbehandling. Foreldrene bør derfor oppfordres til å vente med stevning til de har forsøkt mekling. At dommeren har anledning til å sende paret tilbake til mekler, jf. barneloven § 61 nr. 2, bør også nevnes i denne forbindelse.

En avtale som foreldrene inngår, kan ikke tvangsfullbyrdes. Når begge foreldrene ber om det, kan fylkesmannen fastsette at en skriftlig avtale om foreldreansvar, bosted og samvær skal kunne tvangsgjennomføres etter reglene i barneloven § 65. Mekler bør opplyse foreldrene om denne muligheten.

Det er foreldrene selv som inngår avtale om barnet/barna og som blir ansvarlig for avtalens innhold. Mekler har ikke ansvar for avtalens innhold og de konsekvenser denne medfører.

§ 2 Hensynet til barnet

Mekler skal ha fokus på barnets beste og gjøre foreldrene oppmerksomme på barnets rett til å bli hørt, jf. barneloven § 31.

Mekler skal informere om at barnet har rett til samvær med begge foreldrene, jf. barneloven § 42.

Avtalen som foreldrene inngår skal først og fremst rette seg etter det som vil være den beste ordningen for barnet, jf. barneloven § 48.

Mekler skal ha fokus på hva som vil være til det beste for barnet.

Mekler skal gjøre foreldrene oppmerksomme på barnets rett til å bli hørt, jf. barneloven § 31. Det følger av denne bestemmelsen at foreldrene skal høre hva barnet har å si før de tar avgjørelser om personlige forhold for barnet. Når barnet har fylt sju år, skal det få uttale seg bl.a. om hvem av foreldrene det ønsker å bo hos. Når barnet er 12 år, skal det legges stor vekt på hva barnet mener. Mekleren skal gjøre foreldrene oppmerksomme på barnets uttalerett. Det er imidlertid foreldrene som har ansvaret for å høre barnet før de tar avgjørelser om hvor barnet skal bo mv. Like viktig som barnets rett til å uttale seg, er retten til å tie. Barnet skal ikke presses til å velge mellom foreldrene.

Avtalen foreldrene inngår skal først og fremst rette seg etter det som er best for barnet. Dette følger også av barneloven § 48 som sier at avgjørelser om foreldreansvar, om hvor barnet skal bo fast og om samvær først og fremst skal rette seg etter det som er best for barnet. Det følger videre av bestemmelsen at det ved avgjørelsen skal tas hensyn til at barnet ikke må bli utsatt for vold eller på annet vis bli behandlet slik at den fysiske eller psykiske helsen blir utsatt for skade eller fare.

§ 3 Ansvar for meklingsapparatet - godkjenning av meklere

Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvaret for at det finnes et kvalifisert meklingsapparat. Meklingsapparatet skal dimensjoneres ut i fra dekningsbehovet etter ekteskapsloven § 26 og barneloven § 51, slik at meklingen er geografisk tilgjengelig, uten vesentlig ventetid og gir brukerne en viss valgmulighet med hensyn til mekler. Barne-, ungdoms- og familieetaten bestemmer nærmere etter § 4 hvem som kan være mekler og gir meklingsbevilling. I bevillingen skal det uttrykkelig nevnes navnet på den eller de personer som kan gi attest om at mekling har funnet sted. Meklingsbevillingen er knyttet til den stillingen vedkommende har når bevilling blir gitt, og kan ikke følge med til annen stilling. Meklingsbevilling kan gis for et begrenset tidsrom.

Barne-, ungdoms- og familieetaten har ansvaret for at det finnes et kvalifisert meklingsapparat. Meklingsapparatet skal dimensjoneres slik at det dekker behovet for mekling etter ekteskapsloven og barneloven med utgangspunkt i antatt antall separasjoner og samlivsbrudd for foreldre med barn under 16 år og saker etter barneloven § 51 første ledd. For å få så godt kvalifiserte meklere som mulig, antyder departementet at hver mekler bør ha minst ti meklinger per år. I enkelte tilfeller må en viss reisetid påregnes. Departementet finner at inntil to timers reisetid hver vei er rimelig. Foreldrene skal kunne møte til mekling uten vesentlig ventetid. Departementet vil anslå at inntil tre uker må ansees som en akseptabel ventetid fra begjæring om mekling til tilbud om første meklingstime. Ved etableringen av meklingsapparatet skal det tas hensyn til at foreldrene må ha en viss valgfrihet mht. hvilken mekler de vil benytte, utfra hensynet til livssyn, meklers inhabilitet eller andre særlige grunner.

Det er Bufetat som skal bestemme nærmere hvem som skal få meklingsbevilling, jf. § 4. Meklingsbevilling gis til navngitt person. Bevillingen kan tidsbegrenses. I godkjenningen skal det uttrykkelig nevnes navn, stilling og arbeidsstedet til den personen som kan gi attest om at mekling har funnet sted. Meklingsbevilling er knyttet til stillingen vedkommende har når bevilling blir gitt, og kan ikke følge med til annen stilling.

§ 4 Hvem som kan foreta mekling

Følgende personer kan godkjennes som mekler:

- a) fagperson tilsatt ved offentlig godkjent familievernkontor**
- b) prest i offentlig kirkelig stilling eller prest eller forstander i registrert trossamfunn**
- c) fagperson tilsatt i offentlig helse- og sosialinstans eller ved pedagogisk-psykologisk tjenestekontor**
- d) ved behov kan det gis meklingsbevilling til privatpraktiserende psykolog, psykiater eller advokat.**

På Svalbard kan det også gis meklingsbevilling til andre personer som finnes egnet.

Mekler må ha gode kunnskaper om voksnes og barns reaksjoner i og etter samlivsbrudd. Mekler bør være godt orientert om faglige og juridiske spørsmål som er relevante i forhold til saksfeltet, så som barne- og familiepsykologi, relevant forskning, meklingsmetodikk, lover og forskrifter mv. Innen denne rammen bestemmer Barne-, ungdoms- og familieetaten hvilken opplæring som anses påkrevet.

Det følger av denne bestemmelsen hvem som kan få meklingsbevilling. Dette er fagpersoner tilsatt ved offentlig godkjent familievernkontor. I tillegg kan egnede fagpersoner tilsatt i offentlige helse- og sosialinstanser eller ved pedagogisk-psykologisk tjeneste få meklingsbevilling. Slik fagperson kan være sosionom, psykolog, helsesøster, barnevernspedagog ol. Også prest i offentlig kirkelig stilling og prest eller forstander i registrert trossamfunn kan gis meklingsbevilling. Ved behov, jf. § 3, kan Bufetat gi meklingsbevilling til privatpraktiserende psykolog, psykiater eller advokat. På Svalbard kan det også gis meklingsbevilling til andre personer som finnes egnet.

Andre ledd stiller krav om at den som skal mekle, må ha gode kunnskaper om voksnes og barns reaksjoner i og etter samlivsbrudd, barnepsykologi og familiepsykologi. Mekler bør dessuten være godt orientert om relevant forskning, være kjent med ulike meklingsmodeller, ha kunnskaper om lovgivning som er relevant, som ekteskapslov, barnelov, trygdelovgivning mv. Bufetat skal påse at mekleren får opplæring innenfor disse temaene, og bestemmer hvilken opplæring og oppfølging som anses påkrevet. Dette gjelder også etterutdanning mv.

§ 5 Stedet for mekling

Mekling etter ekteskapsloven og for samboere skal skje på det stedet i landet der foreldrene hadde siste felles bopel. Mekling etter barneloven § 51 første ledd skal holdes på det stedet i landet der saken skal behandles for domstolen. Dersom foreldrene er enige, kan de likevel avtale at det skal mekles et annet sted. Mekler skal avvise en begjæring om mekling dersom meklingssak mellom de samme parter allerede er under behandling hos annen mekler.

Når særlig tungtveiende grunner taler for det, kan mekler avgjøre at det skal mekles på det stedet i landet der den andre forelderen bor.

Foreldre som bor svært langt fra hverandre, kan unntaksvis møte hos hver sin mekler og mekle ved telefonsamtaler eller videokonferanser. Mekler som har mottatt begjæring om mekling, skal avvise krav om telefon- eller videomekling dersom dette ikke anses som hensiktsmessig i den konkrete saken.

Mekling ved separasjon/skilsmisse og ved samlivsbrudd mellom samboere skal skje på det stedet i landet der partene hadde siste felles bopel.

Mekling før saksanlegg om foreldreansvar, hvor barnet skal bo fast eller samvær skal holdes på det stedet i landet der saken skal behandles for domstolen. Barneloven § 57 bestemmer hvor sak skal reises. Sak etter § 56 må reises for den domstolen der barnet har alminnelig verneting på den tiden saken blir reist. Skal fylkesmannen fastsette at en skriftlig avtale har tvangskraft, må saken bringes inn for fylkesmannen der barnet har alminnelig verneting på den tiden saken blir reist. Dersom saken gjelder søsken med ulike verneting, kan felles sak for barna reises der et av barna har alminnelig verneting. Alminnelig verneting er der barnet har bosted, jf. tvisteloven § 4-4. Barneloven § 57 siste setning fastsetter at dersom barnet bor på sperret adresse eller det er søkt om eller gitt tillatelse til å bruke fiktive personopplysninger for barnet, kan saken reises for Oslo tingrett. Da skal også mekling skje i Oslo. Også i saker der retten har sendt foreldrene tilbake til mekling (jf. barneloven § 61 nr. 2) skal mekling holdes på det stedet der saken behandles for domstolen.

Foreldrene kan avtale at det skal mekles et annet sted. De kan velge å mekle innenfor sin egen region eller i en annen region. Det er Bufetats regionkontor der foreldrene får utført meklingen som skal refundere utgiftene til mekler.

Dersom den ene av foreldrene skal møte alene (fordi den andre er fritatt fra å møte) kan vedkommende selv velge meklingssted uavhengig av bopel.

Dersom det allerede verserer en meklings sak mellom de samme partene hos en annen mekler, skal mekler avvise en begjæring om mekling. Foreldrene skal ikke kunne velge separat

mekling ved at begge begjærer mekling og møter alene hos hver sin mekler. Mekler kan ved bestilling av mekling spørre om partene har møtt til mekling tidligere, eventuelt om det mekles et annet sted.

Mekler kan, når særlig tungtveiende grunner taler for det, avgjøre at det skal mekles på det stedet i landet der den andre forelderen bor. Dette kan være aktuelt i tilfeller hvor foreldrene bor langt fra hverandre, og den som rekvirerer mekling har lang og kostbar reisevei, og den andre for eksempel gjør det klart overfor mekler at vedkommende ikke kommer til å møte til mekling. Det vil her kunne være rimelig å flytte meklingsstedet slik at rekvirenten, som likevel kommer til å møte alene til mekling, kan mekle alene på sitt hjemsted. Mekler må foreta en skjønnsmessig vurdering av om vilkårene er til stede. Departementet finner det ikke rimelig å kreve at forelderen skal stadfeste skriftlig at vedkommende ikke kommer til å møte. Før meklerin tar sin avgjørelse, kan hun eller han rådføre seg med Bufetat. Avgjørelsen er prosessledende og kan ikke påklages. Selv om meklingen blir flyttet til et annet sted, skal det sendes innkalling til begge foreldrene. Dersom den andre likevel møter, kan vedkommende få dekket deler av reiseutgiftene dersom vilkårene i § 12 er oppfylt.

Foreldre som er bosatt svært langt fra hverandre, kan unntaksvis mekle ved telefonsamtaler. Videokonferanser kan benyttes som et alternativ til telefonsamtaler der mekler har slikt utstyr tilgjengelig. Det skal ved telefon-/videomekling alltid være en mekler til stede hos hver av foreldrene. Telefon- eller videomekling skal bare benyttes unntaksvis og kun i situasjoner der foreldrene bor langt fra hverandre. Slik mekling skal ikke være en enkel utvei for å unngå personlig frammøte. Det er opp til mekler å avgjøre om det kan mekles over telefon/video. For at mekler skal gi samtykke til telefon-/videomekling, må vedkommende mekler anse dette som en god løsning i den konkrete saken. Det er ikke et vilkår for telefon- eller videomekling at foreldrene er enige om at mekling kan foretas på denne måten. Avslag på begjæring om telefonmekling er en prosessledende avgjørelse som ikke kan påklages. Det gis ikke ekstra godtgjøring til mekler for meklinger foretatt ved telefonsamtaler eller videokonferanser.

§ 6 Innkalling til mekling

Innkalling til mekling skal skje på en slik måte at mekler har størst mulig sikkerhet for at begge foreldrene er gjort kjent med meklingsmøtet. Innkalling til den obligatoriske meklingstimen skal være skriftlig.

Dersom det er grunn til å anta at en eller begge foreldre har gyldig fravær, innkalles det til nytt møte når fraværsgrunnen opphører.

Innkallingen skal skje på en slik måte at mekler har størst mulig sikkerhet for at begge foreldre er gjort kjent med meklingsmøtet. Innkalling til den obligatoriske meklingstimen skal være skriftlig. Dette kan skje ved vanlig postforsendelse. Rekommandert sending er ikke nødvendig. Innkalling per e-post godkjennes på lik linje med brev sendt per post. Ved mekling utover første time er det ikke nødvendig med skriftlig innkalling, men også her må innkallingen skje på en slik måte at mekler har størst mulig sikkerhet for at begge foreldrene får innkallingen.

Innkallingen skal oppgi hvem som har begjært mekling, oppgi hjemmelen for mekling i den konkrete saken (ekteskapsloven § 26, barneloven § 51 første eller tredje ledd eller § 61 nr. 2) og kort omtale/gjengi den aktuelle bestemmelsen. Også formålet med meklingen skal omtales kort. Videre må det gjøres klart for foreldrene at de plikter å møte og at endring av timen kun

kan skje dersom en eller begge har gyldig fraværsgrunn. Det må også gjøres oppmerksom på at det er mekler som tar stilling til om det foreligger gyldig fravær og at det vil bli innkalt til et nytt møte senere.

Det bør sendes informasjon om mekling sammen med innkallingen til første time, for eksempel brosjyrer, se ovenfor under § 1.

Dersom det er grunn til å anta at en eller begge foreldre har gyldig fravær, skal det innkalles til nytt møte når fraværsgrunnen opphører. Gyldig fravær kan være kortvarig sykdom, ferie, fravær på grunn av arbeidsreise mv. Fraværsgrunnen må dokumenteres, f.eks. ved legeerklæring eller erklæring fra arbeidsgiver om at forelderen skal på tjenestereise eller at vedkommende på et tidligere tidspunkt har avtalt ferie.

§ 7 Plikt til å møte til mekling

Foreldrene plikter å møte samtidig for mekler. Mekler kan i særlige tilfeller gi tillatelse til at en eller begge foreldre møter sammen med fullmektig. Hvis sterke grunner taler for det, kan mekler bestemme at det skal mekles for foreldrene separat.

En forelder plikter likevel ikke å møte dersom tvingende grunner er til hinder for det, f.eks. alvorlig sykdom. Mekler avgjør hvorvidt tvingende grunner foreligger. Er parten som ikke har begjært mekling, bosatt i utlandet, kreves ikke mekling for denne forelderen. Der begge foreldre eller den som begjærer mekling bor i utlandet, kan Barne-, ungdoms- og familieetaten i særlige tilfeller gi unntak fra møteplikten. Det er ikke meklingsplikt etter samboerbrudd hvis en eller begge av foreldrene er bosatt i utlandet ved samlivsbruddet.

Foreldrene må møte personlig og samtidig for mekler. De skal møte alene til mekling. Mekler kan i særlige tilfeller gi tillatelse til at en eller begge av foreldrene møter sammen med fullmektig (advokat, venn e.l.). Dette gjelder f.eks. i tilfeller der det kunne vært søkt om skilsmisse på grunnlag av mishandling, jf. ekteskapsloven § 23, men hvor parten velger å søke om separasjon. Mekler tar skjønnsmessig stilling til om det er rimelig at parten stiller med fullmektig. Dersom den ene av partene får tillatelse til å møte til mekling sammen med fullmektig, bør den andre parten varsles om dette før meklingsmøtet. Motparten bør som regel også gis anledning til å møte sammen med fullmektig, for å opprettholde et likevektig forhold mellom partene.

Det kan mekles for partene hver for seg hvis sterke grunner taler for det. Dette er en hjemmel for å unnta fra kravet om samtidig oppmøte for samme mekler i helt spesielle tilfelle. Et eksempel på en slik situasjon kan være der en av partene kan kreve skilsmisse etter ekteskapsloven § 23, men likevel ønsker å gå veien om separasjon. I en slik situasjon kan det gis adgang til separat mekling. Det understrekes at separat mekling kun skal tillates i unntakstilfeller. Mekler avgjør etter en konkret vurdering om det foreligger sterke grunner.

Hvis tvingende grunner er til hinder for det, som f.eks. alvorlig sykdom, kreves det ikke mekling for denne forelderen. Slik sykdom må normalt dokumenteres ved legeattest. Mekler avgjør hvorvidt tvingende grunner foreligger.

Det er forelderen som må søke om fritak fra mekling, ikke mekler.

Er den av foreldrene som ikke har begjært mekling bosatt i utlandet, kreves ikke mekling for denne forelder. Den som begjærer mekling og som ønsker separasjons-/skilsmissebevilling eller som vil anlegge sak for domstolen, må møte til mekling i Norge selv om vedkommende er bosatt i utlandet. Norske utenriksstasjoner har ikke meklingskompetanse. Det kan dermed ikke mekles ved telefon eller video fra utlandet (se merknad til § 5).

Bufetat kan i særlige tilfeller gi unntak fra møteplikten der begge foreldre eller den som begjærer mekling er bosatt i utlandet. Departementet understreker at dette er ment å være en snever unntaksregel for tilfeller der det foreligger særlige grunner som gjør det urimelig å kreve mekling. Dette kan f.eks. dreie seg om tilfeller der det er svært lang, komplisert eller kostbar reisevei eller det er særlige forhold, f.eks. sykdom eller eneomsorg for barn, som gjør det urimelig å kreve at vedkommende reiser til Norge for å mekle. Det understrekes at slike forhold ikke automatisk fører til fritak fra plikten til å mekle. Bufetat må etter søknad fra en forelder foreta en skjønnsmessig vurdering i den enkelte sak av om vilkåret er oppfylt.

For mekling etter samlivsbrudd mellom samboere, jf. barneloven § 51 tredje ledd, er det egne regler. Disse har ikke plikt til å mekle hvis en eller begge av dem er bosatt i utlandet ved samlivsbruddet.

Avgjørelser om hvorvidt foreldrene kan møte med fullmektig, om det kan mekles separat, om det foreligger tvingende grunner *eller om man står overfor et særlig tilfelle som gir grunnlag for unntak fra meklingsplikt der begge foreldre eller den som begjærer mekling bor i utlandet* er av prosessledende art, og kan ikke påklages. Dette kan imidlertid være et moment i en klage på separasjons- eller skilsmissebevilling.

§ 8 Meklingsattest

Meklingsattest skal utstedes etter én times mekling selv om foreldrene ønsker å mekle videre. Dersom den ene av foreldrene ikke har møtt fram, skal hun eller han ikke få meklingsattest. Ved separat mekling utstedes meklingsattest etter at begge foreldrene har meklet.

Mekler kan utstede meklingsattest dersom fraværsgrunnen ikke har opphørt innen rimelig tid, jf. § 6 andre ledd.

Det skal framgå av meklingsattesten hvem som har vært mekler og dato for utstedelse av attesten.

Det skal framgå av meklingsattesten hvis bare den ene forelder har møtt til mekling.

Meklingsattesten er gyldig i seks måneder.

Meklingsattest skal utstedes etter én time. Q-0264 kan brukes. Attest skal utstedes selv om foreldrene ønsker å mekle videre. Det er ikke et vilkår for å utstede attest at foreldrene er kommet fram til en avtale om barnet/barna. Det skal alltid skrives ut attest. Dette gjelder også når foreldrene er blitt enige og dermed likevel ikke trenger attest for å gå til sak etter barneloven § 56. Dersom partene likevel ønsker å reise sak innen det er gått seks måneder etter meklingen, har de ikke rett til ny mekling, jf. § 11.

Det skal ikke gis attest for mekling utover den første obligatoriske timen. Dersom foreldrene trenger dokumentasjon på at de har meklet videre, kan mekler gi bekreftelse på dette.

Dersom den ene av foreldrene ikke møter, skal vedkommende ikke få meklingsattest med mindre han eller hun er fritatt fra å møte til mekling etter § 7 andre ledd. Dette gjelder uavhengig av hvem som har begjært mekling. Dersom det er grunn til å anta at den som ikke har møtt har gyldig forfall, skal det innkalles til nytt møte når forfallsgrunnen opphører, jf. § 6 andre ledd. I slike tilfeller skal det ikke skrives attest.

Ved separat mekling, jf. § 7 første ledd, utstedes attest først etter at begge foreldrene har møtt til første time.

I enkelte tilfeller kan det forekomme at en forelder har en gyldig fraværsgrunn som vedvarer, eller vedkommende presenterer nye fraværsgrunner. Dersom fraværsgrunnen ikke har opphørt innen rimelig tid, kan mekler innkalle til meklingsmøte og utstede attest til den som møter, selv om den andre har gyldig fraværsgrunn. Departementet legger til grunn at mekler etter cirka tre måneder etter at første meklingsmøte skulle vært holdt kan vurdere om det skal skrives ut meklingsattest selv om den andre fortsatt har gyldig fravær.

Meklingsattesten skal inneholde opplysninger om hvem som har vært mekler og dato for utstedelsen. Attesten skal ikke inneholde opplysninger om innholdet i meklingen eller innholdet i avtalen. Det skal heller ikke framgå av attesten at barn eller fullmektig har deltatt i meklingen.

Hvis den ene parten ikke har møtt til mekling, skal dette framgå av attesten.

Avgjørelse om å utstede meklingsattest er en prosessledende avgjørelse som ikke kan påklages. Påstander om ugyldighet eller mangler ved attesten kan anføres som argumenter i en klage på vedtak om separasjon eller skilsmisse, jf. ekteskapsloven §§ 20 og 22.

Attesten er gyldig i seks måneder. Dersom meklingen strekker seg over mer enn seks måneder, f.eks. fordi partene prøver ut en avtale for en periode, vil attesten ikke lenger være gyldig når meklingen avsluttes. Dersom foreldrene har avventet situasjonen slik at de ikke har søkt om separasjon/skilsmisse eller reist sak for retten innen utløpet av attestens gyldighet, må de begjære ny mekling for å få en gyldig attest, jf. § 11.

§ 9 Protokollføring

Mekler skal føre egen protokoll over innkomne begjæringer om mekling. I protokollen skal noteres foreldrenes personalia, hvem som har begjært mekling, når begjæring om mekling er kommet inn, når møtet eller møtene er holdt, når meklingsattest er utstedt og når saken er avsluttet. Dersom ikke begge foreldre møter, skal det også noteres når og på hvilken måte innkallingen har funnet sted.

Meklingsprotokoll skal kasseres etter tre år.

Mekler skal føre protokoll. Hvem som har begjært mekling og tidspunkt for begjæringen skal framgå av protokollen sammen med partenes personalia (navn, adresse, fødselsdato) og dato for når møtet eller møtene er holdt, når meklingsattest er utstedt og når saken er avsluttet. Hvis ikke begge parter møter, skal det noteres i protokollen når og på hvilken måte innkalling

har skjedd. Mekler må ha kontorrutiner som gjør det mulig å finne dato for innkallingen og måten innkallingen er gjort på, når det viser seg at en eller begge parter ikke møter til mekling. Det bør også noteres etter hvilken bestemmelse mekling begjæres.

I henhold til § 7-10 i forskrift 15. desember 2000 nr. 1265 om behandling av personopplysninger (personopplysningsforskriften) er behandling av personopplysninger i forbindelse med føring av meklingsprotokoll unntatt fra meldeplikt etter lov 14. april 2000 nr. 31 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) § 31 første ledd. Unntak fra meldeplikt gjelder bare dersom formålet med behandlingen er å kontrollere at mekling har funnet sted, å evaluere og å planlegge meklingsordningen, eller å gi grunnlag for statistiske analyser.

Meklingsprotokoll skal kasseres etter tre år. *For regler om bevaring og kassasjon av meklingsprotokoller i familievernet vises til forskrift 20. desember 2007 nr. 1763 om føring av klientjournal og meklingsprotokoll ved familievernkontorene mv.*

§ 10 Klage

Dersom meklingsattest er nektet utstedt, kan hver av foreldrene klage til Barne-, ungdoms- og familieetaten som kan pålegge mekler å utstede meklingsattest.

Avgjørelse om ikke å utstede meklingsattest kan påklages til Bufetat, som kan pålegge mekler å utstede attest.

Avgjørelse om å utstede attest er en prosessledende avgjørelse som ikke kan påklages, jf. § 8.

§ 11 Ny mekling

Det skal mekles selv om foreldrene tidligere har meklet etter barneloven eller ekteskapsloven, dersom det ikke foreligger gyldig meklingsattest, jf. § 8.

Dersom foreldrene har vært til mekling før, men attesten ikke lenger er gyldig, skal det gjennomføres ny mekling mellom dem. Når en forelder begjærer mekling, bør det klargjøres om foreldrene tidligere har vært til mekling, eller om en meklings sak mellom de samme parter allerede er under behandling hos en annen mekler, jf. § 5.

Meklingen kan i enkelte tilfeller vare mer enn seks måneder, se under § 1. Dersom meklingen har pågått så lenge at attesten ikke lenger er gyldig, må en forelder som trenger attest, begjære ny mekling. Se også under § 8.

Dersom begge foreldrene har gyldig meklingsattest, skal det ikke mekles på nytt.

Dersom kun den ene av foreldrene har gyldig meklingsattest (fordi den andre ikke har møtt), kan den som ikke har attest kreve mekling. Den som allerede har attest, skal også gis anledning til å møte til mekling, men vedkommende kan ikke pålegges å møte.

§ 12 Reiseutgifter

Dersom sterke grunner taler for det, kan foreldrene få dekket deler av reiseutgiftene sine. Barne-, ungdoms- og familieetaten avgjør dette etter å ha rådført seg med meklere.

Dersom sterke grunner taler for det, kan foreldre som skal møte til mekling, få dekket deler av reiseutgiftene sine fra siste felles bopel til mekler. Slike sterke grunner kan være lang reisevei til nærmeste mekler, at nærmeste mekler er inhabil eller lignende. Dersom en forelder ikke er medlem av statskirken og prest i offentlig kirkelig stilling er nærmeste mekler, kan det også være rimelig at en annen mekler benyttes. Har foreldrene flyttet langt fra hverandre, må den som har flyttet selv bære kostnadene ved reisen.

I saker der det er begjært mekling før det skal reises sak for retten og saker som blir sendt tilbake fra retten (mekling etter barneloven § 51 første ledd og § 61 nr. 2) er det bare i tilfeller der det synes særlig påkrevd og nødvendig at reiseutgifter kan dekkes. At foreldrene har lang reisevei og derfor får store utgifter på grunn av reisen, er ikke i seg selv en sterk grunn. Dette er ikke ment som et reisetilskudd for foreldre som må reise langt. I saker der en forelder får fri rettshjelp, kan det være rimelig å dekke deler av reiseutgiftene til vedkommende. Muligheten til å få delvis refundert reiseutgifter gjelder bare for reiser innenlands.

I ovennevnte tilfeller kan samlede reiseutgifter utover 480 kroner per person dekkes etter søknad til Bufetat. Bufetat avgjør spørsmålet etter å ha rådført seg med meklere. Det er Bufetat på stedet der meklingen avholdes som avgjør om reiseutgiftene skal dekkes. Avgjørelsen kan påklages. Andre utgifter, som tapt arbeidsfortjeneste og lignende dekkes ikke. Hvor sterke grunner tilsier det, kan strengt nødvendige oppholdsutgifter dekkes. Dette vil f.eks. være aktuelt der det er umulig å reise fram og tilbake til mekler samme dag.

§ 13 Kostnader mv.

Mekler utfører meklingen uten kostnader for foreldrene i inntil sju timer.

Benyttes andre meklere enn familievernkontorene, får meklers arbeidsgiver refundert utgiftene til mekling tilsvarende statens satser for fri rettshjelp, for inntil sju timer.

Foreldrene skal ikke betale for mekling. Det er forutsatt at meklingen totalt ikke skal overstige sju klokketimer.

Der meklingen utføres av andre enn tilsatte ved familievernkontorene, vil meklers arbeidsgiver få refundert utgifter til mekling, begrenset oppad til sju timer, etter en timesats tilsvarende statens satser for fri rettshjelp. Fra 1. januar 2008 er satsen 850 kroner per time per par. Bruker et foreldrepar mindre enn sju timer, kan ikke rest-tiden overføres til andre par. Ønsker paret senere å komme tilbake for å få avtalen revidert, dekkes ikke dette. I timesatsen er arbeidstid brukt til forberedelser, eventuelt overtidsgodtgjørelse, reiseutgifter etc. inkludert. Alle krav om refusjon skal fremmes for Bufetat av meklers arbeidsgiver. Der meklingen utføres av en prest i offentlig kirkelig stilling, fremmes kravet for bispedømmet. Barne- og likestillingsdepartementet dekker utgifter til tolk, dersom det ikke lar seg gjøre å dekke dette på annen måte. Den enkelte mekler bør ta kontakt med Bufetat for å innhente samtykke til bruk av tolk i den enkelte sak. Utgiftene til tolk utbetales av Bufetat.

§ 14 Ikrafttredelse. Oppheving av andre forskrifter

Forskriften gjelder fra 1. januar 2007. Fra samme tidspunkt oppheves Forskrift til ekteskapsloven om mekling mv. av 17. november 1992 nr. 980 og Forskrift om mekling etter barnelova av 19. september 1994 nr. 969.

Forskriften gjelder fra 1. januar 2007 og omfatter saker der mekling begjæres etter denne datoen.

Med hilsen

Arni Hole

Tove Friisø